

УДК 65.012.8:368.03

*А.М. Єрмошенко, канд. екон. наук,
Київський національний торговельно-економічний університет*

BANCASSURANCE ЯК ФОРМА ВЗАЄМОДІЇ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ І БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Постановка проблеми. Подальший розвиток українського страхового ринку ставить перед керівниками страхових компаній, по-перше, нові завдання щодо покращення якості надання страхових послуг, по-друге, збільшення прибутковості бізнесу. За таких умов вітчизняні страховики розглядають різноманітні варіанти адаптації до швидкоплинних умов зовнішнього середовища: автоматизація діяльності, запровадження CRM-технології, розвиток регіональної мережі продажу, розширення асортименту надання страхових послуг тощо. Саме тому на страховому ринку набула поширення взаємодія страховиків та банків у формі bancassurance (BA) або банківського страхування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі аспекти провадження банківського страхування розглянуто в наукових працях таких вітчизняних та зарубіжних авторів: П. Арналь, Я. Бонне, М.С. Клапків, І.М. Кожевнікова, О. Мазуренок, М.П. Ніколенко, А. Плотніков, Г.О. Романова, Р. Сабодаш, В.М. Фурман та ін. Зокрема, основна увага науковців зосереджується на вивченні закордонного досвіду здійснення bancassurance, формах організації співробітництва страховиків і банків, основних перевагах та недоліках їхніх взаємовідносин, перспективах подальшої співпраці.

Слід зазначити, що дослідниками не приділяється значної уваги визначенню сутності банківського страхування як форми взаємодії страхового сектора і банківської сфери.

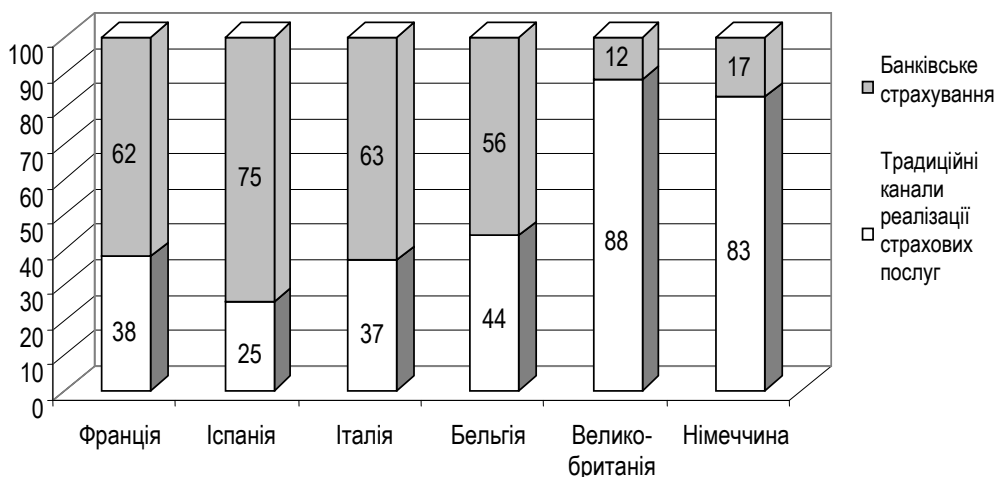
Цілі статті. Основними цілями статті є дослідження процесу становлення банківського страхування як однієї з форм взаємодії страхових компаній і банківських установ, основних підходів щодо визначення сутності bancassurance.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на тенденції розвитку страхового сектора і банківської сфери в Україні, можна сказати, що банківське страхування має великий потенціал для розвитку. На сьогодні більшість вітчизняних страховиків уклали спільні угоди про співробітництво із банками і успішно реалізують страхові продукти через банківську мережу. Набувають подальшого розвитку розробка і реалізація спільних фінансових продуктів, а також спеціально створених для конкретної банківської установи страхових послуг.

Для того, щоб в подальшому стимулювати розвиток банківського страхування необхідно, передусім, вивчити зарубіжний досвід його функціонування та винести відповідні висновки для України.

Термін “bancassurance” з’явився наприкінці 70-х – на початку 80-х років минулого століття у Франції як форма продажу страхових продуктів через банківську мережу [12].

Концепція банківського страхування як форми взаємодії страховиків і банків набула розповсюдження спочатку в країнах Європейського співтовариства (ЄС) у сфері надання страхових продуктів зі страхування життя. Так, частка страхових премій, отриманих від ВА, у Франції становить приблизно 62 % річного надходження страхових платежів, в Іспанії – 72 %, в Італії – 63 %, Бельгії – 56 % (рис. 1).

Рис. 1. Реалізація страхових продуктів у країнах ЄС, % [14]

Аналіз наукових джерел свідчить, що на сьогодні не існує єдиної позиції науковців щодо сутності банківського страхування. Водночас можливо виокремити наступні підходи стосовно визначення ВА:

1. **Організаційний підхід** охоплює різноманітні способи взаємодії страховиків і банків за різним ступенем інтеграції бізнесу:

- співпраця на основі угоди – може здійснюватись на підставі усної або письмової домовленості про дистрибуцію чи договору про спільну діяльність (низький ступінь інтеграції);
- створення спільного підприємства – страховик і банк інвестують свої ресурси в утворення нової компанії з чітко визначеними критеріями виходу обох сторін зі спільного бізнесу (середній ступінь інтеграції);
- повна інтеграція за рахунок злиття/поглинання – передбачає три можливі варіанти взаємодії: придбання банком страхової компанії, купівлю страховиком банківської установи або злиття банку і страхової компанії на однакових для обох сторін умовах (високий ступінь інтеграції).

За цих умов ВА охоплює бізнес-процеси обох організацій, починаючи від реалізації страхових продуктів через банківську мережу і закінчуючи створенням спільної фінансової холдингової групи.

Розглянемо основні тлумачення сутності банківського страхування за даного підходу. На думку Р. Сабодаша, О. Мазуренка, сутність банківського

страхування полягає в реалізації через систему банківських відділень страхових послуг [7, с. 30; 3, с. 48].

А. Плотников вважає, що під банківським страхуванням слід розуміти реалізацію страховими компаніями та банками страхових продуктів/послуг через загальні системи збуту і/або з використанням однієї клієнтської бази [5, с. 55].

На нашу думку, дані визначення є досить вузькими і не охоплюють всі сторони такого багатогранного поняття як “банківське страхування”.

Варто зазначити, що при використанні організаційного підходу основою взаємодії страховиків і банків є досягнення максимального синергетичного ефекту від надання страхових послуг клієнтам банку [11].

Також у рамках даного підходу банківське страхування розглядається як один із способів диверсифікації діяльності страхових компаній та банків. Останні тенденції на світових ринках свідчать, що поряд із існуванням банківського страхування, набувають подальшого розвитку страхові організації, які надають банківські послуги (отримали термін “assurfinance”), а також об’єднання, що здійснюють обидва види діяльності (тобто bancassurance та assurfinance і мають назву “allfinanz”).

2. Продуктовий підхід – результат взаємодії страхової компанії і банку являє собою кінцевий спільний продукт.

Продуктовий підхід дає змогу сформулювати історичний шлях ВА, яке приймало все складніші форми в міру розповсюдження даного виду діяльності. Спираючись на праці таких науковців, як Ж.-П. Даніель, Н. Женете і П. Моліно, можна виокремити три етапи розвитку і становлення банківського страхування в країнах ЄС [10, 13]:

- на першому етапі банківські установи займались розповсюдженням страхових продуктів, пов’язаних з наданням банківських послуг (наприклад, депозитне страхування), а їхні взаємовідносини зі страховиками були оформлені у вигляді агентської угоди;
- другий етап характеризується стрімким розвитком банківського страхування: з’являються спільні продукти зі страхування життя з пільговим режимом оподаткування;
- третій етап – остаточне становлення банківського страхування як концепції ведення бізнесу: диверсифікація спільних продуктів, формування основних видів кінцевих послуг зі страхування життя та ризикового страхування. Варто зазначити, що спільні продукти з ризикового страхування є менш розповсюдженими на світових страхових ринках.

Ми вважаємо, що поняття ВА має враховувати обидва наведені підходи. Отже, сутність банківського страхування полягає в інтеграції страхових організацій і банківських установ на основі поєднання їхньої фінансової, маркетингової та технологічної діяльності. При цьому основною метою ВА є отримання синергетичного ефекту від координації продажу, об’єднання страхових і банківських продуктів, використання спільних каналів продажу, розробки нових спільних фінансових продуктів.

Висновки. Банківське страхування як форма взаємодії страховиків і банків в Україні має великий потенціал для розвитку. Подальша інтеграція страхового і банківського бізнесу, на нашу думку, стимулюватиме підвищення якості надання страхових послуг, сприятиме створенню нових фінансових продуктів та розвитку фінансово-кредитної системи країни.

Список літератури

1. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків. Монографія. – Львів: Економічна думка, Карт-бланш. – 2002. – 545 с.
2. Кожевникова И.Н. Финансово-экономические взаимоотношения страховых организаций и банков: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. экон. наук.: Спец. 08.00.10. – М., 2004. – 22 с.
3. Мазуренок О. Bancassurance – неизбежность сотрудничества? // Банковский вестник. – 2003. – № 1. – С. 47-49.
4. Николенко Н.П. Реинжиниринг страховой компании. – М.: Страхование ревю, 2001. – 100 с.
5. Плотников А. Что такое банковское страхование? // Банковские технологии. – 2003. – № 4. – С. 55-59.
6. Романова А.О. Формирование механизма взаимодействия страховых компаний с банковскими учреждениями: Дис. канд. экон. наук: 08.00.10. – М., 2005. – 231 с.
7. Сабодаш Р. Банківське страхування: форми існування в Україні // Підприємство, господарство і право. – 2006. – № 2. – С. 30-33.
8. Фурман В.М. Формування ефективної стратегії взаємодії страхових компаній та банків // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 137-141.
9. Bonnet Y., Arnal P. Analysis and prospects of the French bancassurance market // Association Actuarielle Internationale. Congrès International des Actuaires. – http://www.actuaries.org/EVENTS/Congresses/Cancun/ica2002_subject/bancassurance/bancass_67_arnal.pdf.
10. Daniel J.-P. Les enjeux de la bancassurance. – Paris: De Verneuil. – 1995. – 150 p.
11. De Gryse B. La bancassurance: des origins aux oligopolies financiers. Regard critique d'un praticien. – Bruxelles: Kluwer. – 2000. – 25 p.
12. Durand R. La Bancassurance dans le monde. Une réalité très contrastée // SCOR. – 2003. – № 10. – <http://www.scor.com>.
13. Genetay N., Molyneux P. Bancassurance. – Hampshire: Macmillan Basingstoke. – 1998. – 198 p.
14. Les données-clés de distribution des services d'assurance // L'argus de l'Assurance. – 2002. – № 6781. – http://www.largusdelassurance.com/acces_reserve/page_ARID1.

Отримано 11.05.2007